

Доц. д-р Нено Павлов, ректор на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов

ГОРДЕЕМ СЕ, ЧЕ СМЕ СЛЕДОВНИЦИ НА ДАРИТЕЛЯ И НА ОСНОВАТЕЛИТЕ НА ВИСШЕТО НИ УЧИЛИЩЕ

● Липсват системни връзки на бизнеса с висшите училища

Измина още една просветителска и образователна година на СА „Д. А. Ценов“. Каква е вашата оценка за нея. Вмести ли се тя в предварителните ви представи и очаквания?

- Освен с изпълнението на конкретни проекти в обучението, научните изследвания, образователните технологии, академичната инфраструктура и международното сътрудничество, изтеклата учебна 2005-2006 г. премина в подготовката за честване на 70-ия юбилей на Стопанска академия, който в „Застраховател прес“ отрази по великолепен начин.

Разработихме и Академичният съвет прие през м. март 2006 г. Програма „70 години висше училище“. Желанието ни бе чрез нея да изразим почителното си уважение и признание към Дарителя и основателите на висшето училище, към хилядите нейни випускници, подхранващи изконната ни гордост, че сме достойни техни следовници.

Програмата включваше международни конференции, семинари, научни дискусии, студентски конкурси, срещи с изявени випускници, празнични концерти, демонстрация на компютърни и мултимедийни технологии, изложби на икономическа литература, юбилейни издания, подготвената на телевизионен филм „Академията по пътя към Обединена Европа“, излъчен по Националната телевизия на 1 ноември - Деня на будителите.

Предвидихме изграждането на паметник на Дарителя Ценов, финансиран от дарения на наши випускници, академичния персонал и собствени средства, които открихме по време на юбилейните тържества.

С чувство на удовлетворение мога да заявя, че благодарение на активното участие на всички членове на академичната общност планираните програмни проекти за отминалата учебна година бяха изпълнени с подходяща отговорност, празничност и добра организация. Показателни за това са многобройните положителни отзиви и оценки в колегиалното и медийното пространство в страната и чужбина.

- Какво бе за вас тази забележителна 70-а годишнина на Свищовското висше училище?

- Освен емоционалността на празничните изживявания, удовлетворението от срещите с много интересни личности, чуждестранни партньори, приятели и випускници на висшето училище юбилейните дни-празници са повод за размисли и разговори за **началото**, за постигнатото през годините, за настоящето, за желанието и волята да се съхранят традициите и ценностите на академичната кауза в бъдеще.

Седемдесетата годишнина бе подходящ повод да се представи новият европейски

дух и профил на Стопанска академия, промененият ѝ академичен статус чрез модерните учебни програми, нови технологии на преподаване и изследвания, чрез международно признатите специалности в степенното и продължаващото обучение, чрез подкрепата на инвенцията „Образование - за добра кариера и добър живот“.

Да се покаже в публичното пространство капацитетът на висшето училище за участие в глобалната европейска реформа с отправни точки посланията на Болонската декларация (1999 г.) и Лисабонската стратегия (2000 г.) за изграждането на икономиката, базирана на знанието и иновациите.

- Вие винаги сте споделяли своето убеждение, че образованието е най-голямата инвестиция, в какво се изразява тя и какво ще е нейното измерение в бъдеще?

- Съвременното обучение е процес на двустранно взаимодействие между висшето училище и бизнесорганизациите. Развитието им в контекста на пазарната конкуренция формира и отправя изисквания към квалификациите на изхода на университетите. И обратно. Висшите училища през развитието на науката са фактор на бизнес промяната. В този смисъл образование само за себе си, откъснато от развитието на икономиката и обществото, е химера. И когато има конфликт, несъответствие, взаимно изключване на интереси между двете системи, търсенето на друго икономическо пространство (държава) за кариера на най-добрите специалисти е логично. То е нормална поведенческа реакция на всеки човек. И за съжаление това се случва около 1 млн. българи.

Сложното взаимодействие между „университета и бизнеса“ дава отговор на въпроса да се инвестира ли в

образованието, как и защо?

Доколкото човешкият ресурс е базовият, ключовият, фундаменталният ресурс за бизнеса, определящ неговата капитализация, то инвестициите в работна сила трябва да бъдат водещ приоритет на държавната и фирмената политика. Подобно е и посланието на Европейската комисия и Лисабонската стратегия „Силни университети за силна Европа“.

Единният европейски пазар в бъдеще ще се характеризира с все по-голяма гъвкавост, мобилност и динамика на човешките ресурси, включително и с участие в продължаващото обучение с нарастващи човешки инвестиции.

Доказано е по безспорен начин, че независимо от миграционното поведение на хората инвестициите в човешки капитал са най-ефективните вложения в икономиката с дългосрочна възвращаемост.

За съжаление у нас болезнено малко се прави за инвестирането в качествен човешки капитал, необходим за бъдещия ускорен икономически растеж на страната. Това констатира и Лисабонският съвет в доклад през м. октомври 2006 г. Предупрежданията са, че всяко изоставане в тази насока може да доведе до непредвидима дългосрочна икономическа стагнация в Р България.

Най-добри практики на инвестиране в човешки капитал в Европа, от които можем да се поучим, са страни като Швеция, Дания, Великобритания, Холандия, Австрия и Финландия. Те влизат в първата шестилка на топстраните от Европейския съюз, отбелязващи най-висок индекс на човешкия капитал като измерител на професионалната подготовка и умения, нивото на използваемост и продуктивност на човешкия капитал и неговото демографско възпроизводство. България и Ру-

мъния заемат последните две места сред ЕС-27.

- Пред прага на присъединяването ни в Европейския съюз как оценявате конкурентността на вашите випускници както в страните от Съюза, така и в новата среда, в която ще работят българските компании и публичната администрация?

- С приключването на предприемаческия период България навлиза в нов етап на фундаменталното предизвикателство - конвергенцията на националната икономика, респективно на способността ѝ да функционира в синхрон с европейския бизнес. Проблемът е доколко след 2007 г. тя ще може да поеме наднационалната икономическа политика на Обединена Европа. Логиката е, колкото по-голяма е конвергенцията, толкова по-слаби ще бъдат различните шокове, идващи по линия на ЕС, включително в областта на застраховането и осигуряването. По принцип образованието е основният фактор за темпа на реализиране на конвергенционните проекти.

Най-често отправяните критики от работодателите към висшето образование, макар и без достатъчно пълен анализ, е неговата неконвертируемост на пазара и несъответствие на резултатите спрямо задачите средства от държавата, колкото и скромни да са те. Липсата на системни връзки на бизнеса с висшите училища и на реални наблюдения върху учебния процес, снижаване качеството на обучението, недостатъчна мотивация за адекватни стажантски практики на студентите, неучастие

на бизнеса в подготовката на стратегии и политики във висшето образование.

Това в известна степен може да е вярно, но е вярно и другото, че поради формираната се структура и темпове на развитие на икономиката, висшите училища не получават от бизнеса ясни социални задания за промяна в контекста на обществото на знанието. Надяваме се нашето бизнес общество да извърви своя път и очакваме това да стане след 2007 г.

Чрез акумулирането на познавателната енергия на младите хора, висшите училища в бъдеще следва да се превърнат в гарант за изпълнението на Лисабонската стратегия. За целта е нужна лична отговорност от всички, професионално комуникиране, академична мобилност и акцент върху индивидуалните качества на всеки студент в

изследователския и учебния процес.

Необходим е нов начин на уреждане на взаимоотношенията „университет - държава - бизнес“, както и нов модел на администриране на висшите училища в аспекта на посланието на Европейската комисия за изграждането на ново единно образователно пространство в Европа.

Отговорът на вашия въпрос се крие и в профила на съвременния академичен преподавател, който трябва да бъде човек с интердисциплинарни нагласи на мисленето, със способност да развива аналитично, креативно, предприемаческо мислене на студентите, използвайки най-новите знания и практически казуси, да интегрира познанието на студентите по чужди езици и информационните технологии, да развива умения за работа в екип и капацитет за собствено мнение, проактивно поведение и лидерство.

- След влизането ни в ЕС българските университети ще започнат да се кон-

в собствените страни да разкриват филиали в България, внасяйки свои методи и технологии на обучение, инвестиции, учебно-преподавателски персонал, присъждаме на признавани в ЕС дипломи за кариерна реализация на випускниците.

Четвърто, ще отпаднат финансовите ограничения за българските студенти да учат в големите и утвърдени европейски университети.

Няма съмнения, че и четирите фактора ще повлияят върху чувствителното нарастване на конкуренцията на българския пазар на квалификации и интелект.

Особено негативно това ще се отрази на неподготвените висши училища - като профил, материална база, човешки потенциал, изследователски традиции, финансов капацитет, съвременни методики на преподаване и качество, които чуждестранните европейски университети традиционно притежават.

Въпреки рисковете, които ни очакват, дълбоко вярвам, че тази конкуренция е единственият начин и шанс да успяваме като високообразована нация и цивилизована държава. Това е шансът българската икономика и човешкият капитал да се издигнат на равнището на силно развитите и богатите страни с традиции във висшето образование.

Да, конкуренция, но такава, каквато ще има, когато в България навлязат структури на силните европейски университети, а не университети - фирми „ментета“ и ООД-та, без академична етика, толерантност, научни резултати и академични ценности.

- Как се подготвяте за този момент?

- Изправена пред националните и европейските предизвикателства Стопанска академия „Д.А.Ценов“ интензивно се променя в съответствие с процесите, залегнали в Болонската декларация и перспективите за изграждането на Обединена Европа на единно пространство за висше образование.

За целта водещ приоритет в модернизиранието на висшето училище бе развитието на академичната информационна система в посока на качествено обслужване на обучението, на изследователската дейност, на университетския мениджмънт и външните бизнес клиенти.

В хардуерен аспект за нуждите на обучението осигурихме над 650 модерни персонални компютърни системи от висок клас, 30 сървъра, 22 видеопроектора, професионални ксерокопирни машини и др.

(Продължава на стр. 15)

курират с европейските. Какво прогнозирате, че ще се случи на образователния пазар в България след 1 януари 2007 г.?

- Очакванията ни са в няколко посоки.

Първо, увеличаване на чуждестранните инвестиции в икономиката и на добрите европейски практики в изследователската, подбората, оценяването, организирането и заплащането на труда на човешките ресурси.

Второ, ориентацията към развитието на високотехнологични и наукоемки производства и услуги, поставящи нови императиви пред квалификационните познания и практическите умения на специалистите с висше образование.

Трето, даването на възможност на европейските висши училища, преминали през акредитационните процедури